

Kesällä, kerran

ANNUKKA JÄRVI

Kesällä, kerran

Annukka Järvi

Kesällä, kerran

SAGA Egmont

Kesällä, kerran

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1988, 2025 Annukka Järvi and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727300122

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Saga Egmont, Vognmagergade 11, 2 DK-1120 Copenhagen

1.

Marleena heräsi isän ja äidin riitelyyn. Sanat ryöppysivät ja ropisivat isältä äidille, äidiltä isälle kuin toukokuiset sadepisarat ikkunaan ja valuivat hukkaan. Halli ja keittiön ovi vaimensivat niitä hieman.

Unenrepaleet yrittivät kietoa Marleenan hämäänsä, mutta hän ravisteli ne päättäväisesti luotaan. Olihan lauantai!

Tänään ei ollut koulua, tänään Laura – isosisko – pääsisi sairaalasta kotiin, tänä iltana olisi koko perhe koossa.

Marleena hieraisi silmiään, ponkaisi vuoteestaan ja pujottautui alusvaatteisiin. Hän kiskaisi sukat jalkaan ja sukelsi villapuseroon ja ratsastushousuihin, joiden nahkapaikat repsottivat. Hän juoksutti kampaa hiuksissa ja tuijotti närkästyneenä peilikuvansa, ainoaa uskottuaan tässä maailmassa.

Laura oli ollut pitkään isän ja äidin yhteisen huolenpidon ainut kohde, Laura, jolla oli kasvain vatsassa ja joka oli itsepäisesti uskotellut parantuvansa itsestään. Laura oli aina osannut tehdä itsestään perheen keskipisteen.

Silti, tunnusti Marleena pyöreäkasvoiselle ja nyrpeälle minäleen, tuntui hauskalta saada Laura kotiin.

Hän käveli hallin narahtelevia lattialankkuja pitkin keittiöön. Isä ja äiti keskeyttivät heti riitansa.

– Huomenta, he sanoivat. Äiti kattoi aamiaispöytää ja isä paistoi pekonia.

– Huomenta!

He säälistivät Marleenaa – hän jopa halveksi heitä hieman. He riitelivät avuttomia lauantairiitojaan ja huolehtivat lapsistaan täältä ikuisuuteen. He hyräilivät tyytyväisinä saadessaan ruoputtaa maata viinimarjapensaiden alta ja kehräsivät mielihyvystä ehtiessään teatteriin kerran vuodessa.

Heidän elämänsä kulki raiteilla kuin juna. Se pysähtyi aina samoille asemille: maanantaiaamu, isä kouluun opettamaan ja äiti työhuoneeseensa kääntämään suomeksi englanninkielisiä kirjoja; viikonloppu; lasten todistukset; kesä ja loma.

He väittivät, että elämässä riitti jännitystä kylliksi siinä, saisivatko he velat lyhennetyksi ajallaan. Rahahuolet kutistivat heitä. Heidän onnensa oli pahaisessa turskan juksaamisessa leutona keksäiltä.

Marleena ei aikonut milloinkaan tyytyä yhtä vähään. Hän vilkaisi ylimielisesti keittiön pitkää pöytää ja penkkejä, hieman tahriintuneita räsymattoja ja nuupahtaneita annansilmiä.

Itse asiassa hän suunnitteli muuttoa; ei tietenkään nyt heti, hänenhän oli käytävä koulu loppuun, mutta varsin pian kuitenkin.

Hän tekisi elämästään seikkailun ja runon, paratiisin. Hän kokisi kaiken, suurkaupungin rokkaavan sykkeen ja erämaiden yksinäisyyden, kuten se japanilainen nainen, joka oli asunut Saharassa. Hän olisi kotonaan sekä Amsterdamissa että pienessä ranskalaisessa vuoristokylässä – tai sveitsiläisessä. Hän kuljes-

kelisi huoletonna ja eleganttina kanavanvarsikatujen kiveyksellä, viittilöisi naistenlehden haastattelijalle: ”Tuossa talorähjässä oli ensimmäinen kämppäni, kun tulin tänne köyhänä ja tuntemattomana...” ja tervehtisi sujuvasti kaikilla maailman kielellä monenkirjavia naapureitaan korttelikuppilassa. Hän kasvaisi kosmopoliitiksi, käyttelisi aterioidessaan yhtä taitavasti sekä puikkoja että viittä eri haarukkaa.

Ja sitten hän palaisi Suomeen. Hän olisi tunnettu taiteilija. Hän kuljeskeli luonnoslehtiö kainalossaan entisen kotikylänsä rapaisilla raiteilla jäljittämässä juuriaan, eikä enää tuntisi vanhoja luokkatovereitaan... He työntelisivät lastenvaunuja ja juoruaisivat hiekkalaatikon reunalla.

Marleena harkitsi hetken. Ei taiteilija, ei sittenkään, vaan näyttelijä!

Hän kulkisi pimeällä näyttämöllä rekvisiitan ja kulissien seassa yhtä erehtymättä kuin kotimetsän poluilla.

Hän pysähtyi pikkueteiseen nähdessään itsensä yksin näyttämöllä yhden ainoan valonheittimen kirkkaudessa. Hän istuisi tuolilla, kumarassa, sormet hiuksissa, ja keskittyisi. Ohjaaja olisi jossakin katsomon pimeydessä uskaltamatta häiritä häntä. Lip-pumyymälästä kantautuisi melua, mutta vaimeasti. Ihmiset jonnottaisivat lippua hänen uusimpaan ensi-iltaansa. Hän oivaltaisi ohjaajan aivoitukset puolesta sanasta. Hän vangitsisi yleisönsä sulavalla kädenliikkeellä.

Marleena huohti, veti tallisaappaat jalkaansa ja astui keittiöstä pihalle.

Hän oli auttamatta viidentoista ja äidin mielestä pelkkä lapsi. Hän asui syrjäkylän perukoilla viiden kilometrin päässä muista ihmisistä ja joutui joka ikinen aamu ruokkimaan eläimet. Se oli hänen velvollisuutensa.

Taivas heitti vettä. Talven ruskistama ruoho odotti kevättä ja vihertymistä.

– Aamuja, Marleena toivotti astuessaan talliin.

Hän sai heti huomata olevansa myöhässä. Piirto Pellavapää syöksyi karmeasti irvistäen karsinanovelle, Paffi kuopi, vuohipukki Paavo mäkätti yhtä innokkaasti kuin naapurintäti sättiesään terveyskeskusta.

– Joojoo, tulee tulee, vakuutti Marleena heittäessään hevosille heinät ja kaura-annokset. Sitten hän tarjoili Paavolle kerppuja.

Äiti ilmestyi talliin. Hän ojensi Paavolle kattilallisen tuoksuvaa, vahvaa teetä, joka piti makeuttaa viidellä ruokalusikallisella sokeria. Muuten vuohi jätti sen juomatta.

– Tule sinäkin syömään, pyysi äiti lähtiessään takaisin keittiöön.

– Ihan kohta, Marleena lupasi.

Hän seiso i Paavon vieressä seuraamassa, miten se joi, ja alkoi sitten lakaista käytävältä heinänrippeitä.

He olivat kantaneet tyhjään karsinaan kuopille kuluneen puupenkin, jolle pukki sai kiivetä nukkumaan. Juodessaan Paavo seiso i lattialla, mutta kattila piti nostaa penkille.

Paavon leukaparta leijui teessä merilevien tavoin. Sen jokainen ele oli hallittu ja tyylikäs.

Hienostunut, tapasi pikkuveli Johannes sanoa painokkaasti. Meillä on hienostunut vuohipukki.

Paavo heräsi tavallisesti vasta kahdeksalta ja vaati ensimmäisenä teetä. Sen jälkeen äidin päivä rytmitty i Paavon teenjuonnin mukaan: seuraava kattilallinen puolelta päivin, sitten iltapäivällä ja illalla.

Paavolla oli vaistomainen ajan taju. Jos teenkeitto myöhästyi yli kymmenen minuuttia, pukki äkämystyi ja uhkasi puskea sitä

poloista, joka komennettiin tuomaan sille juotavaa. Useimmiten Paavo ei tyytynyt pelkkään uhkailuun.

Jo sylissäkannettavan kokoisena kilinä Paavo oli kieltäytynyt maidosta ja vedestä. He olivat olleet siitä huolissaan, kunnes isä oli pahaa aavistamatta juonut päiväkahvia pihalla. Silloin Paavo oli loikannut pöydälle ja imaissut hänen kuppinsa tyhjäksi. Hie-man myöhemmin se oli tyhjentänyt yhtä ahnaasti pikkuveljen cokikset.

Johannes täyttäisi pian kymmenen. Marleena tunsu hänestä toisinaan syvää huolta, kuten nyt, kun sattui ajattelemaan häntä.

Johannes ei osannut puolustaa itseään. Hän oli liian kiltti. Kun kissa oli jäänyt koulun kohdalla auton alle, Johannes oli nostanut sen syliinsä ja kutittanut sitä leuan alta, kunnes se kehräsi, vaikka sen turkki oli punainen valuvasta verestä. Sellainen Johannes oli. Kaikki eläimet rakastivat häntä.

Sitten jotkut isot pojat olivat ottaneet kissan ja vieneet koulun taakse lopetettavaksi.

Jos Marleena olisi ehtinyt, hän olisi huolehtinut Johanneksesta enemmän. Äiti ei tehnyt sitä.

Äiti, Marleena ajatteli ärtyneenä, eli kirjojensa keskellä ja unohti lapsensa, paitsi jos he sairastuivat yhtä pahasti kuin Laura.

Itse asiassa kukaan heistä ei ollut koskaan aiemmin vaatinut ylenmääräistä huolenpitoa. Tyypillistä Lauraa sekin, että juuri hän sairastui.

Marleena jätti luudan nurkkaan ja kiipesi tallinvintille pudotukseen alas yhden heinäpaalin. Hän ponnisteli vaimentaakseen nälän – hän, paksuin heidänluokkalaisista.

Se tuntui nöyryyttävältä... olla läski, eikä kukaan tajunnut... Tietenkään. Jumppatunnit olivat pahimmat. Kenelläkään toisella

ei näyttänyt olevan rintoja, ainakaan ne eivät hölskyneet samalla tavalla kuin hänellä.

Oliko mitään inhottavampaa kuin juosta Cooperin testiä, kun kaikki luokan pojat tiirasivat ja hihittelivät merkitsevästi?

– Olet yhtä lihava kuin Piirto, saattoi. Johannes ärähtää, kun hän kyseli jotakin ruumiinrakenteestaan.

Se ei sentään ollut totta.

Piirto painoi ainakin 500 kiloa. – Miksette pane sitä kyntämään, kyseli seppä usein kiusallaan, – saisi tuota luonnettakin pois.

Mutta heinäaikaan Piirto veti nauttien haravakonetta. Joskus he valjastivat tamman kärryjen eteen, lähtivät ajelulle lava täynnä naapurin muksuja, lauloivat suureen ääneen... Paffin kanssa selaista ei voinut ajatellakaan.

Paffilla oli kuivat, hoikat sääret, sutjakka runko ja pitkä, taipuisa kaula.

– Hämähäkki, oli isä tuhahtanut sinä iltana tasan vuosi sitten, kun he olivat seisseet puolikaaressa tallipihalla ja seuranneet, miten äiti peruutti trailerista raisun ruunikon, joka oli pelkkää säärtä, viuhuvaa häntää ja säikkyviä silmiä.

Äiti oli ruunasta tarkka: vain järjestelmällistä ratsastusta, ei koskaan viljelejä lenkkejä hiekkakuopille kesäiltoina tai kiitolaukakisoja ilman satulaa sänkipellolla. Äiti kutsuikin Paffia tavallisesti Alpha Centauriksi.

Kesä! Marleena hymyili harppoessaan vesilätäkköjen yli takaisin keittiöön. Kesä alkoi, kun isä laski veneen vesille, eikä siihen enää ollut monta päivää jäljellä.

Päivät ennen kesän alkua tuoksuivat tervalle – koska isän mielestä veneen piti olla tervattu – ja merituulelle, sillä he tervaisivat venettä rannalla.

Voiko yksi kesä muuttaa kahden siskoksen elämän?

15-vuotiaasta Marleenasta tuntuu, että hänen isosiskonsa Laura menestyy kaikessa mihin ryhtyy. Marleena taas joutuu hoitamaan talon eläimiä ja pikkuveljeään – eikä hänellä ole koulussa yhtä ainoata ystävää.

Kaikki kuitenkin muuttuu, kun Luran mahasta löytyy kasvain ja paljastuu, että Lauralla on muitakin huolia. Yhtäkkiä voittamaton isosisko onkin tavallinen kuolevainen. Onko Marleena ollut kateellinen siskolleen ihan turhaan?

Kesällä, kerran on Annukka Järven koskettava nuortenromaani, jossa sukelletaan kahden siskoksen elämään.

Annukka Järvi on kirjailija Anna-Maija Järvi-Herlevin (s. 1959) taiteilijanimi. Järvi-Herlevi on julkaissut erityisesti hevosaiheista nuortenkirjallisuutta ja voittanut Arvid Lydecken -palkinnon vuonna 1993.